

POHLED STUDENTŮ NA PŘÍPRAVU Z VYSOKÉ ŠKOLY PRO PRACOVNÍ TRH: VÝSLEDKY VÝZKUMU

STUDENT'S VIEW OF UNIVERSITY PREPARATION FOR LABOR
MARKET: SURVEY RESULTS

Adam Černý, Marie Gabryšová

Abstract: *Article introduces results of primary research data, collected within European educational project Inovace – cesta ke zvyšování konkurenční schopnosti a rozvoje regionů. Data were collected by questionnaire survey, focused on human capital development through university education and general student's economic activity. First chapter introduces main goals of the project and explains the education importance from human capital point of view. Second chapter describes research and data collection methodology and formulates further discussed research questions. Authors focused on general statistical description for two main areas – education quality and foreign languages. Third chapter deals with statistical data description and results interpretation. Last chapter introduces further research possibilities, which are planned to compare similar data cross border together with other surveys and researches in other central European countries.*

Keywords: *Survey, education, labour market, knowledge, human resources*

JEL Classification: *J24, M53.*

Úvod

Vzhledem k pokročilé fázi sjednocování vysokoškolských vzdělávacích systémů v zemích Evropy (i mimo Evropu), který je známý jako Boloňský proces, je v současné době patrné rostoucí množství hodnotících studií, které se vyjadřují k úspěšnosti, účinnosti a vhodnosti aplikace tohoto procesu do národních vzdělávacích struktur. Vývoj Boloňského procesu na vyšší úroveň [8] představuje European Higher Education Area (EHEA). Cílem článku je pomocí pozitivního přístupu zhodnotit dílčí výsledky aplikace některých zásad a změn, které Boloňský proces zavedl i na Obchodně podnikatelské fakultě v Karviné. Z dat primárního výzkumu projektu Inovace – cesta ke zvýšení konkurenční schopnosti a rozvoje regionů budeme ze získaných dat vyhodnocovat vnímání kvality vzdělání, které fakulta poskytuje svým studentům. Je zřejmé, že sjednocující snahy mají značný dopad na všechny studenty prostřednictvím změn struktury studia, náplně a formy, které se odráží v jejich hodnocení kvality vzdělání a přípravy na budoucí zaměstnání či podnikatelskou činnost.

1 Formulace problematiky

Vzdělávací projekt Inovace – cesta ke zvýšení konkurenční schopnosti a rozvoje regionů z Programu přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013 má za úkol zprostředkovat zaměstnancům malých a středních podniků,

podnikatelům a studentům informace a znalosti, které jim umožní lépe rozpoznat nové příležitosti, rozvíjet inovační potenciál a tím v konečném důsledku zvýší konkurenční schopnost těchto cílových skupin. Chál a Košturiak [3] toto řetězení a důležitost schopnosti přeměnit znalosti na konkurenční výhody zmiňují jako klíč k rozvoji v turbulentním prostředí. Obdobně Liška a Nováková [6] uvádí, že připravenost absolventů vysokých škol ve všech formách výuky může napomoci zvýšit mezinárodní konkurenceschopnost celé domácí ekonomiky.

Pro identifikaci vzdělávacích potřeb jsme provedli mezi cílovými skupinami primární výzkum zaměřený na několik oblastí. Pro podniky byly dotazníky zaměřeny zejména na inovační aktivity, potřeby jazykové vybavenosti, zaměstnávání žen, problematické oblasti podnikatelské aktivity a kooperaci s jinými společnostmi. U studentů bylo cílem výzkumu zjistit jejich spokojenost s úrovní kvality poskytovaného vzdělání z pohledu cizích jazyků, teoretické a praktické přípravy, vlastní podnikatelské aktivity nebo zapojení do praxe během studia, plány aktivního zapojení do pracovní činnosti po ukončení studia, včetně představ o práci a názoru na využití získaných znalostí v praxi.

1.1 Význam vysokoškolského vzdělání

Získání vysokoškolského vzdělání prvního či druhého stupně je považováno za nový standard, kterým dříve bylo získání úplného středoškolského vzdělání. Becker [1] a Kameníček [4] uvádí, že ekonomicky je vysokoškolské vzdělání spolu s dalším vzděláním, výcvikem a vlivem rodiny součástí tvorby lidského kapitálu. Z pohledu ekonomické racionality lze význam vyššího vzdělání podpořit tím, že průměrné výdělky vysokoškolsky vzdělaných osob jsou vyšší než průměrné výdělky osob s nižším vzděláním [1]. Je zde ovšem několik dalších kritérií různého charakteru, které je třeba vzít v úvahu. Konkrétně např.:

- průměrné hodnoty platů osob s vysokoškolským vzděláním nevypovídají o rozdílech se četnostech jednotlivých platů podle pozic, či odvětví podniků,
- zvyšující se počet osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním vede k vyšší nabídce kvalifikované pracovní síly a tím k možnosti snížení poptávané ceny práce – i při nižších cenách práce lze najít kvalifikované zaměstnance, jeli jich nadbytek (naopak u kvalifikací s deficitem absolventů je obtížné najít zaměstnance i při výrazně vyšších cenách poptávané práce),
- vysokoškolské vzdělání je vnímáno jako garance schopnosti budoucího zaměstnance soustavně pracovat, dosahovat výsledků, překonávat problémy,
- zaměstnanci jsou častěji vybíráni podle jiných kritérií, než jakými jsou formální vzdělání či absolvovaný obor studia.

Z těchto a dalších důvodů je třeba brát v potaz, že vysokoškolské vzdělání není pouze otázkou získání konkrétního vzdělání ve zvoleném oboru (specializace), ale také způsobem, jak rozvíjet a podporovat obecné schopnosti, dovednosti a celkovou gramotnost budoucích absolventů. Jedná se zejména o komunikační dovednosti, aktivní používání cizích jazyků, ICT dovednosti, schopnost naučit se nové věci,

odpovědný přístup k práci nebo také kreativní a vícestranné myšlení. Tyto faktory jsou u zaměstnavatelů často ceněny více než formální ukončené vzdělání. Nebývalý nárůst nároků znalostí v oblasti ICT a technických prostředků zmiňuje např. Vodák [7] proto, že i pro podnik je důležité, aby s vyspělými technologiemi pracovali lidé technicky a znalostně zdatní. Jedině tak lze zajistit pružnost reakce na změny, tvořivost a způsobilost inovovat.

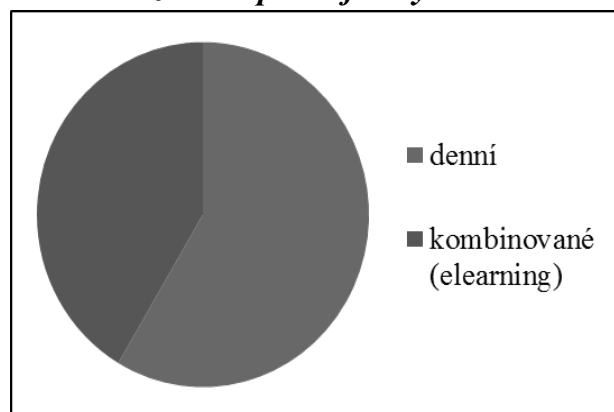
Z těchto důvodů by rozhodování budoucího absolventa o vysokoškolském vzdělání mělo reflektovat co nejširší možnosti, které daná univerzita, resp. fakulta nabízí. Tato presumpce logicky odpovídá determinaci důležitosti lidských zdrojů v podniku, kterou zmiňuje např. Kleibl a kol. [5]: „Analýzy úspěšnosti podniků prokazují jednoznačně, že jedním ze základních faktorů úspěšnosti je schopnost zformovat a využívat lidské zdroje podniku takovým způsobem, který zabezpečí plnění cíle organizace“.

Dále je třeba vzít v úvahu, že vysoké školy začínají mezi sebou intenzivně soupeřit o počty a kvalitu nově přichozích studentů. Jak uvádí Enache a Brodský [2] spokojenost studenta a chování studenta jsou determinovány zejm. vztahem univerzita – student. V analýze dat se budeme zabývat obecnou úrovní pocíťované kvality studia a spokojeností studentů v několika oblastech, které jsou budoucími potenciálními zaměstnavateli považovány za důležité a mají nezanedbatelný vliv na přijetí absolventa do zaměstnání.

2 Výzkumný vzorek

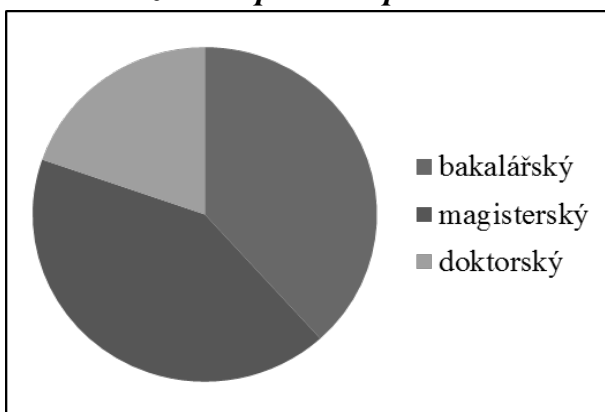
Jako základní statistický soubor jsme použili studentstvo Slezské univerzity, Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné. Celkem bylo osloveno 568 studentů, kteří vyplnili dohromady 215 dotazníků. Po ukončení formální a logické kontroly zůstalo pro vyhodnocení 186 dotazníků. Zcela bez chyb je 152 dotazníků, některé však lze zařadit do analýzy i s jistými chybami. Dotazníky nebylo možné opravit z důvodu anonymity. Metodou sběru dat je dotazování pomocí standardizovaného dotazníku, přičemž dotazování probíhalo osobní a elektronickou formou. Pro elektronické dotazování jsme použili technologii Google Docs. Jednotlivé charakteristiky výběrového vzorku jsou zobrazeny v následující tabulce. Analýzu provádíme s použitím tabulkového procesoru Microsoft Excel a statistického programu SPSS.

Obr. 1 Rozdělení podle formy studia

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 2 Rozdělení podle stupně studia

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 1: Charakteristiky výzkumného vzorku

Znak	Absolutně	Relativně (v %)
forma studia: denní/kombinované (elearning)	109/77	59/41
stupeň studia Bc./Ing./Ph.D.	72/79/35	39/42/19

Zdroj: vlastní zpracování

2.1 Metodika zpracování

Obchodně podnikatelská fakulta jako hlavní přeshraniční partner projektu používá stejnou metodiku výzkumu i zpracování jako hlavní partner, kterým je Žilinská univerzita v Žilině, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov. Primární výzkum podrobně zmapoval současnou situaci podnikatelského prostředí v zájmových krajích (Žilinský a Moravskoslezský kraj) a stanovil několik klíčových oblastí zájmu vzhledem k zaměření projektu – vzdělávací potřeby, podpora podnikatelských aktivit, informovanost podniků a přístup k rozvojovým zdrojům, spolupráce malých a středních podniků a vzdělávání budoucích zaměstnanců a OSVČ na vysoké škole.

2.2 Výzkumné otázky

Z deklaráce Boloňského systému vyplývá vyšší důraz na spolupráci vysokých škol, resp. jejich studentů s budoucími zaměstnavateli. Ze všech oblastí vzdělání je kladen důraz na univerzální jazykové znalosti a IT dovednosti, které je třeba rozvíjet u všech absolventů. Důvody důrazu zaměstnavatelů na všeobecné schopnosti a dovednosti v těchto oblastech vychází ze samotných potřeb zaměstnavatelů. Toto podporují i dílčí závěry z našeho primárního výzkumu mezi malými a středními podniky, které ve větší míře dochází k závěrům, že pracovní síly je ve většině regionů sice relativní dostatek, ale je obtížné získat loajální, pracovitě a spolehlivé zaměstnance se schopnostmi, které jsou v daném oboru podnikání nezbytné. Jako velký problém při obstarávání odpovídajícího množství pracovních sil zaměstnavatelé uvádějí zejména slabé schopnosti práce s počítačem, problémy s komunikací v týmech a jazykové znalosti.

Otázky, které si při zpracování získaných dat klademe, zní následovně:

1. Jaká je spokojenost studentů s kvalitou vzdělání a uplatnitelností v praxi?
2. Jak studenti hodnotí úroveň výuky cizího jazyka a jak jsou sami jazykově vybaveni?

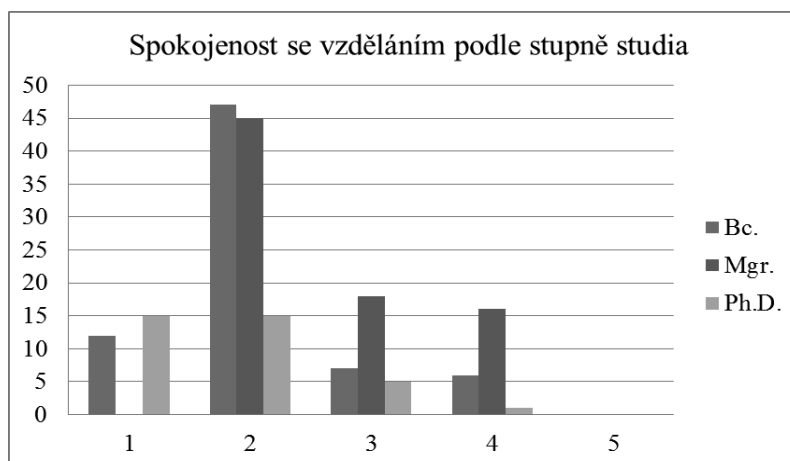
Výsledky výzkumu spojené s úrovní vnímané kvality poskytovaného vzdělání a spokojenosti studenta s výukou cizích jazyků či uplatnitelností získaných znalostí v praxi považujeme za velmi důležité indikátory budoucího zájmu studentů, kteří za své studium možná budou platit školné (vycházíme ze současného stavu návrhu školného). Po zavedení školného lze totiž v souladu s ekonomickými zásadami racionality počítat s rozšířením výskytu rozhodování o kvalitě poskytnutého vzdělání a následnou uplatnitelností v praxi ve větší míře než je tomu dnes [3]. Ekonomická

racionalita rozhodování o vzdělání na konkrétní vysoké škole je v současné době i při kalkulaci s implicitními náklady studia nižší, než jak tomu bude po uzákonění školného. Lze se také domnívat, že se školným se vysokoškolské vzdělání se postupně stane spíše produktem/službou a bude podléhat konkurenčním vlivům obdobně jako jiné produkty. A právě výše zmiňované faktory kvality, uplatnitelnosti znalosti v praxi a příprava studentů pro výkon budoucího povolání, resp. pro podnikatelskou činnost jsou klíčovými faktory, které budou mít vliv při výběru konkrétní vysoké školy.

3 Výsledky výzkumu

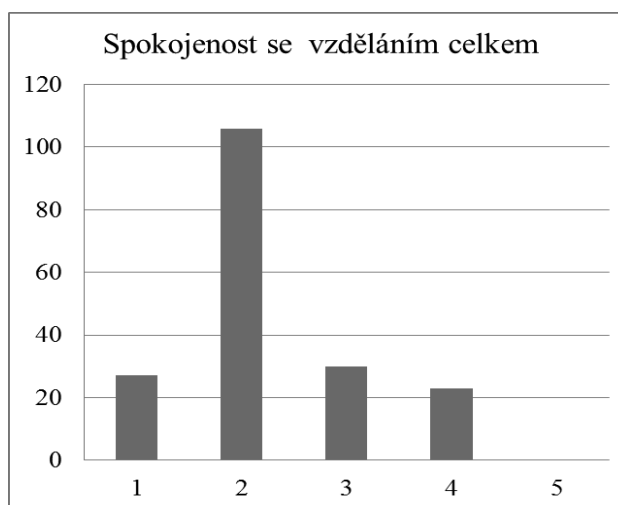
Jako první jsme analyzovali odpovědi studentů na otázku „Jak jste celkově spokojená/spokojený se vzděláním, které Vám doposud univerzita poskytla?“. Histogram četnosti zobrazuje celková data a dále je dělí podle stupně studia. Stupnice spokojenosti udává celkem 5 stupňů od 1 – úplně spokojená/spokojený po 5 – úplně nespokojená/nespokojený, stupeň 3 zastupuje neutrální volbu.

Obr. 3: Spokojenost se vzděláním podle stupně studia

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Obr. 4: Spokojenost se vzděláním celkově

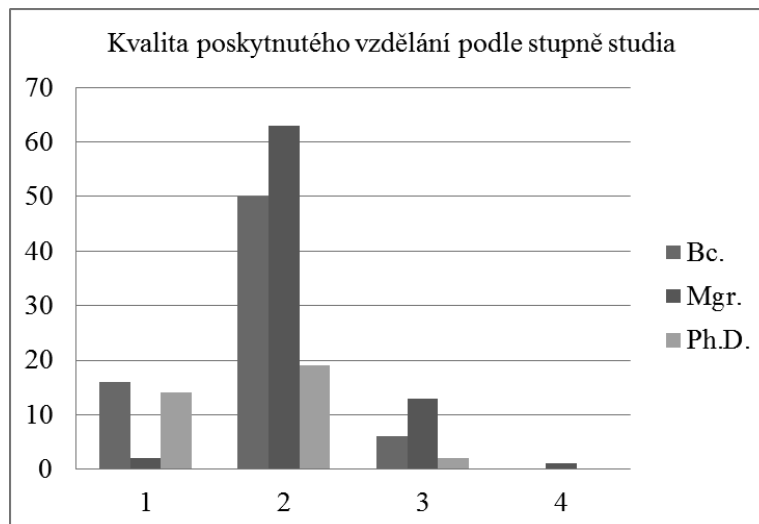

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Z dílčích histogramů je patrné, že mezi jednotlivými stupni studia se vyskytují větší rozdíly ve vnímané spokojenosti s poskytnutým vzděláním. Studenti navazujících studijních oborů se cítí méně spokojeni než studenti bakalářských a doktorských studijních programů. Podle nereprezentativní odezvy studentů při výzkumu a během výuky se lze domnívat, že jedním z faktorů nižší spokojenosti je rostoucí míra specializace předmětů a zvyšující se počet zkoušek za semestr, které společně kladou na studenty vyšší nároky než v předchozím bakalářském stupni studia. Žádný z respondentů neoznačil svůj stav za „úplně nespokojená/nespokojený“.

Další otázkou, kterou analyzujeme, je vnímání kvality poskytnutého vzdělání. Zde studenti odpovídali na otázku „Vzdělání dosud poskytnuté univerzitou hodnotím jako:“. Na výběr jsou 4 hodnotící stupně Velmi kvalitní (1), Spíše kvalitní (2), Spíše nekvalitní (3), Úplně nekvalitní (4). Data opět rozdělujeme celková a dílčí.

Obr. 5: Vnímaná kvalita vzdělání podle stupně studia

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Obr. 6: Vnímaná kvalita vzdělání celkem

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Obdobně jako u předchozí otázky pociťují studenti bakalářského a doktorského stupně vyšší kvalitu poskytovaného vzdělání než studenti v magisterském stupni. Zcela nespokojen s kvalitou vzdělání je v analyzovaném vzorku jediný respondent.

Aplikací testů v SPSS budeme nyní zjišťovat, zdali souvisí forma či stupeň studia s vnímáním spokojenosti a kvality poskytovaného vzdělávání. Pro všechny testy používáme kritickou hladinu významnosti $\alpha^*=0,05$. Pro interpretaci testů vzájemných vztahů budeme brát v úvahu hodnotu oboustranné asymptotické významnosti u Pearsonova χ^2 testu i míry věrohodnosti (Likelihood Ratio, LR) pro případ porušení předpokladů Pearsonova χ^2 testu. Nulová hypotéza všech testovaných vztahů předpokládá nezávislost obou faktorů, při jejím zamítnutí přijmeme alternativní hypotézu o vzájemné závislosti testovaných faktorů.

Nulové hypotézy pro testované vztahy:

H₁: *Pociťovaná spokojenost s poskytnutým vzděláním nesouvisí s formou studia respondentů.*

H₂: *Pociťovaná spokojenost s poskytnutým vzděláním nesouvisí se stupněm studia respondentů.*

H₃: *Vnímaná kvalita poskytnutého vzdělání nesouvisí s formou studia respondentů.*

H₄: *Vnímaná kvalita poskytnutého vzdělání nesouvisí se stupněm studia respondentů.*

Tab. 2: souhrnné výsledky testovaných vztahů

Proměnné	Pearson	LR	Nulová hypotéza
H ₁ Spokojenost/forma studia	0,000	0,000	zamítáme
H ₂ Spokojenost/stupeň studia	0,000	0,000	zamítáme
H ₃ Kvalita/forma studia	0,000 ^a	0,000	zamítáme
H ₄ Kvalita/stupeň studia	0,000 ^a	0,000	zamítáme

^a: předpoklady pro Pearson χ^2 test byly porušeny, bereme v úvahu hodnotu α LR

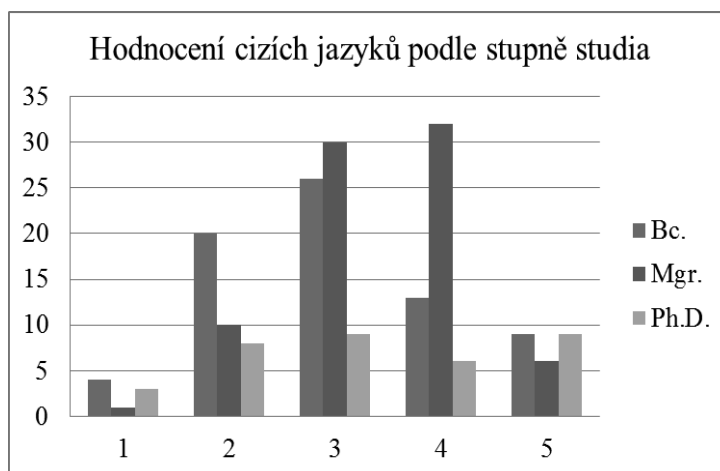
Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Ve všech čtyřech testovaných vztazích testy potvrzují vzájemnou závislost mezi proměnnými. Zamítáme proto nulové hypotézy ve prospěch alternativních, což znamená, že forma i stupeň studia mají u respondentů vliv na vnímanou spokojenost a kvalitu vzdělání, poskytovaného univerzitou, resp. fakultou.

Druhou oblastí, kterou budeme analyzovat, jsou jazyková vybavenost studentů a hodnocení kvality výuky cizích jazyků na fakultě. Podle dat z dotazníků považuje drtivá většina respondentů (92,5 %) znalost cizích jazyků za důležitý faktor kariérního rozvoje a uplatnění se v hospodářské sféře. Jako důvody jsou uváděny nejčastěji požadavky zaměstnavatelů na znalost cizích jazyků, nutnost spolupráce se zahraničními subjekty, terminologie a nové znalosti z oboru. Jazykovou přípravu

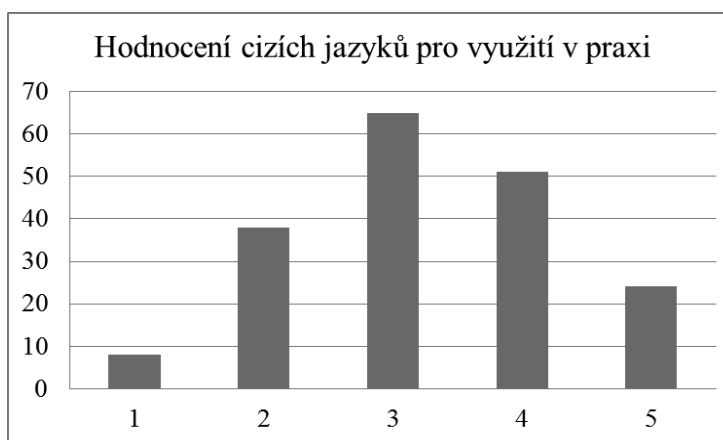
respondenti hodnotili v otázce „Myslíte si, že Vás univerzita v oblasti cizích jazyků připravuje na praxi dostatečně?“ škálou 1 – určitě ano, až 4 – určitě ne. Prvek 5 – neumím posoudit, jsme zařadili pro respondenty, kteří o využití cizích jazyků dosud nemají jasnou představu.

Obr. 7: Hodnocení přípravy cizích jazyků pro praxi podle stupně studia

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Obr. 8: Hodnocení přípravy cizích jazyků pro praxi celkem

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Z histogramů je patrné, že hodnocení přípravy v oblasti cizích jazyků je hodnoceno respondenty převážně negativně. Při aplikaci Pearsonova χ^2 testu i LR lze dále tvrdit, že hodnocení přípravy cizích jazyků pro praxi je závislé na stupni studia. Respondenti v magisterském stupni studia jsou výrazně méně spokojeni než studenti v bakalářském a doktorském studiu. Na základě našich zkušeností a zpětné vazby z primárního výzkumu se domníváme, že tato nespokojenost vyplývá zejména z nutnosti pracovat s cizojazyčnými materiály a informačními zdroji, kde se studenti při studiu a zpracovávání závěrečných prací setkávají s terminologií a specifickým stylem formálního psaného jazyka, který neznají. Také se část studentů při brigádách, praxích a studijních pobytech setkává s problémy s plynulou komunikací, která se ve školním prostředí dá naučit jen s obtížemi.

Poslední oblastí, kterou jsme se při zpracování článku zabývali, je aktuálně vnímaná znalost cizích jazyků jednotlivých respondentů. V dotazníku měli respondenti za úkol vyjmenovat osvojené cizí jazyky a subjektivně zhodnotit jejich kvalitativní úroveň. Na výběr při zhodnocení úrovně znalosti jazyka měli respondenti na výběr: Základy (1), Pokročilý (2), Zkušený (3). Přehled získaných dat je v následující tabulce. Jednotlivé jazyky jsou rozděleny podle úrovně znalosti, tučně je zvýrazněno pět nejpočetnějších hodnot, šedou barvou jsou zvýrazněny nejčetnější úrovně znalostí daného jazyka.

Tab. 3: Souhrn jazykového vybavení respondentů

úroveň	AnJ	NJ	RJ	PIJ	FrJ	ŠpJ	Jiný
1	51	63	37	15	13	19	12
2	94	49	21	9	6	2	3
3	25	10	3	7	1	0	2
Celkem	170	122	61	31	20	21	17

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Tab. 4: Počet osvojených jazyků podle úrovně znalosti

počet jazyků	počet respondentů			
	celkem	úroveň 1	úroveň 2	úroveň 3
1	21	89	121	31
2	101	47	25	7
3	43	7	4	1
4 a více	21	1	0	0

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z výzkumu

Jak vyplývá z výše uvedených tabulek, je nejčastějším osvojeným cizím jazykem všech dotazovaných studentů angličtina a němčina. Po nich následuje ruština a polština, ostatní jazyky již lze považovat za minoritní. Jako pozitivní lze hodnotit střední úroveň znalostí u anglického jazyka, který je vyžadován zaměstnavateli nejčastěji jako univerzální jazyk.

Dále vidíme v přehledech osvojených jazyků celkem (Tab. 4), že většina respondentů (konkrétně 101) hovoří dvěma jazyky a druhá nejpočetnější skupina respondentů (celkem 43) hovoří bez ohledu na úroveň třemi jazyky. Při zohlednění jazykové úrovně vidíme, že na úrovni pokročilého mluvčího hovoří alespoň jedním jazykem 121 respondentů, alespoň dvěma jazyky stejné úrovně 25 respondentů. Vzhledem ke stanovenému cíli článku se nebudeme dále zabývat normativním posuzováním dostatečnosti jazykové vybavenosti, stejně tak je třeba vzít v úvahu, že hodnocení jazykové úrovně závisí ryze na subjektivním hodnocení respondentů a nemusí přesně odrážet reálnou schopnost komunikace v uvedeném jazyce. Domníváme se taktéž, že významná část jazykových znalostí nesouvisí s výukou na půdě Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné, ale naopak je soukromou aktivitou studentů.

4 Náměty pro další výzkum

V mnohých publikacích se objevují snahy o charakterizování úlohy a fungování vysoké školy na základě prověřených vzorců, uplatňovaných v různých institucích. Takový postoj je zaujímán jak k tradičním kamenným univerzitám se staletou historií, tak i k univerzitám a vysokým školám mladým, či regionálním. Slezská univerzita má za sebou dvacet let existence. Patří k univerzitám regionálním a působí na pohraničí dvou dalších států. O to více musí řešit otázku kvality vzdělávání a spolupráce, včetně spolupráce mezinárodní.

V rámci udržitelnosti projektu, jehož součástí je i prezentovaný výzkum, jako potřebné a velmi prospěšné vidíme porovnání výsledků našeho výzkumu s výsledky výzkumu realizovaného mezi studenty Žilinské univerzity a také porovnání sylabů vybraných předmětů obou univerzit. Takto získané údaje a zkušenosti by se měly stát základem pro přípravu rozsáhlejšího výzkumu, který bude realizován rovněž na vybrané univerzitě v Polsku a měl by zahrnovat následující oblasti:

- porovnání spokojenosti studentů tří zemí se získaným vzděláním,
- hodnocení získaných znalostí a zkušeností ve vztahu k potřebám trhu,
- porovnání sylabů vybraných předmětů tří univerzit,
- hodnocení vědomostí a zkušeností absolventy těchto univerzit.

Po analýze výsledků všech oblastí zahrnutých do výzkumu bude možno formulovat návrhy na zkvalitnění činnosti zkoumaných univerzit v měnícím se prostředí a silící konkurenci.

Závěr

Výsledky primárního výzkumu ukazují, že existuje reálný dopad proběhnuvších změn na spokojenost studentů se studiem a poskytnutým vzděláním. Jako pozitivní chápeme fakt, že studenty popisovaná spokojenost se vzděláním a jeho kvalitou je na dobré úrovni. Zároveň konstatujeme, že mezi studenty jednotlivých stupňů existují významné rozdíly, které mají vliv na vnímání spokojenosti, resp. kvality poskytnutého vzdělání. V oblasti cizích jazyků lze tvrdit, že vnímání studentů je ve srovnání s celkovou kvalitou studia horší. Ačkoliv podle subjektivního hodnocení studentů jsou jejich jazykové znalosti na průměrné úrovni, z výsledků také vyplývá, že kvalita výuky cizích jazyků je pro budoucí pracovní nasazení a reálné potřeby hodnocena spíše negativně. Studenti sami tak pocítují nedostatečnou přípravu na používání cizích jazyků v budoucím životě. Domníváme se také, že část jazykových znalostí nepochází z výuky na Obchodně podnikatelské fakultě, ale z ostatních aktivit studentů jako např. zahraniční soukromé pobyty, brigády, jazykové kurzy, výměnné pobyty či jiný běžný styk s cizím jazykem. Mezi ostatními cizími jazyky se často vyskytuje italština a blízkovýchodní jazyky.

Z analyzovaných dat vyplývá, že dopady Boloňského procesu, resp. jeho aplikace na Obchodně podnikatelské fakultě se projevují nejvíce skrz výrazně nižší spokojenost

studentů navazujícího studia. U nich je zvyšující se specializace v oboru doprovázena vyšším počtem předmětů, tedy i zápočtů, zkoušek a studijních povinností, což vede k pocitu nižší kvality výuky či přetěžování. Lze se domnívat, že v souladu se závěry studie [2] je úprava studijní zátěže v navazujících programech v budoucnu nevyhnutelná, bude-li fakulta usilovat o posílení své pozice mezi potenciálními a novými studenty. Domníváme, že současná nespokojenost může v konečném důsledku vést ke snížení celkové spokojenosti studentů s kvalitou vzdělání poskytnutého univerzitou a v dlouhodobém aspektu fakultě i univerzitě může spíše uškodit. Snížování kvality terciálního vzdělávání v přímém rozporu nejen s cíli národního významu školství, ale i s cíli spolupráce, které vytýčila EHEA [8].

Poděkování

Tento článek byl zpracován s podporou projektu č.: 22410420011 Inovace – cesta ke zvyšování konkurence schopnosti a rozvoje regionů z Programu přeshraniční spolupráce SR-ČR 2007-2013.

Reference

- [1] BECKER, G. S. *Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. 3. vyd. London, 1993. ISBN 0-226-04120-4.
- [2] ENACHE, C.-I., BRODSKÝ, Z. Student behaviour and student satisfaction – a marketing approach. In: *Scientific papers of the University of Pardubice, Series D*. 2011, č. 21, roč. 16, s. 44 – 51. ISSN 1211-555X.
- [3] CHÁL, J., KOŠTURIÁK, J. *Inovace. Vaše konkurenční výhoda*. 1. vyd. Brno, 2008. ISBN 978-80-251-1929-7.
- [4] KAMENÍČEK, J. *Lidský kapitál. Úvod do ekonomie chování*. 1. vyd. Praha, 2003. ISBN 80-246-0449-3.
- [5] KLEIBL, J., DVOŘÁKOVÁ, Z., ŠUBRT, B. *Řízení lidských zdrojů*. 1. vyd. Praha, 2001. ISBN 80-7179-389-2.
- [6] LIŠKA, V., NOVÁKOVÁ, V. Globální aspekty moderních metod vzdělávání. In: *Scientific papers of the University of Pardubice, Series D*. 2009, Special Edition, s. 67 – 71. ISSN 1211-555X.
- [7] VODÁK, J. Proces identifikácie potrieb vzdelávania v manažérskej praxi. In: *Kvalita*. 2006, č. 3, roč. 14. ISSN 1335–9231.
- [8] Komise evropských společenství: *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě: Plnění programu modernizace pro univerzity: vzdělávání, výzkum a inovace*. 10. 5. 2006. [online] Dostupné z: <eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0208:FIN:CS:PDF> [cit. 13-03-2012]

Kontaktní adresa**Ing. Adam Černý**

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
katedra marketingu

Univerzitní nám. 1934/3, 733 00, Karviná

Email: cerny@opf.slu.cz

Tel. číslo: 596 398 333

Dr. Ing. Marie Gabryšová

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
katedra marketingu

Univerzitní nám. 1934/3, 733 00, Karviná

Email: gabrys_m@opf.slu.cz

Tel. číslo: 596 398 312